

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 2.4.2009
COM(2009) 153 окончателен

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

**относно съвместното съществуване на генетично модифицирани култури с
традиционното и биологично земеделие**

{SEC(2009) 408}

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО СЪВЕТА И ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

относно съвместното съществуване на генетично модифицирани култури с традиционното и биологично земеделие

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Съвместното съществуване на генетично модифицирани организми (ГМО) с конвенционалното и биологичното земеделско производство е пряко свързано с практическия избор на потребителите и на селскостопанските производители да се съобразяват с индивидуалните предпочитания и икономическите възможности, като отчитат правните задължения във връзка с обозначаването на ГМО. Съгласно Директива 2001/18/ЕО относно съзнателното освобождаване на генетично модифицирани организми в околната среда¹, Регламент (ЕО) № 1829/2003 относно генетично модифицираните храни и фуражи² и Регламент (ЕО) № 1830/2003 относно проследяването и етикетирането на генетично модифицирани организми и проследяването на храни и фуражи от генетично модифицирани продукти³, ГМО, както и храните и фуражите, съдържащи или произведени от ГМО, трябва да бъдат надлежно етикетираны, за да бъде подсигурен информиран избор. Това означава, че продуктите, изискващи етикетировка за генно модифициране, трябва да бъдат отделени от продуктите, които нямат такава етикетировка.

Тъй като екологичните и здравните аспекти на отглеждането на генно модифицирани култури са напълно обхванати от процедурата за тяхното разрешаване, проблемите, които трябва да бъдат решени във връзка със съвместното съществуване, се отнасят до мерките за техническото отделяне и възможните икономически последици от смесването на генно модифицирани култури с култури, които не са генно модифицирани.

Съгласно член 26а от Директива 2001/18/ЕО държавите-членки могат да вземат подходящи мерки на национално равнище, за да избегнат случайното наличие на ГМО в други продукти. Препоръка 2003/556/ЕО на Комисията за насоките на развитие на националните стратегии и най-добри практики с цел осигуряване съвместното съществуване на генетично модифицирани култури и такива, отглеждани в условията на традиционното и биологично земеделие⁴, има за цел да помогне на държавите-членки да развият национални законодателни или други стратегии за съвместно съществуване.

¹ ОВ L 106, 17.4.2001 г., стр.1, изменена с Регламент (ЕО) № 1829/2003 и Регламент (ЕО) № 1830/2003.

² ОВ L 268, 18.10.2003 г., стр. 1.

³ ОВ L 268, 18.10.2003 г., стр. 24.

⁴ ОВ L 189, 29.7.2003 г., стр. 36.

През март 2006 г. Комисията прие първия доклад за изпълнението на националните мерки за съвместяване на генетично модифицираните култури и конвенционалното и биологично земеделие⁵.

На 22 май 2006 г. Съветът на министрите на селското стопанство прие Заключения относно съвместното съществуване, в които приканва Комисията да предприеме следните действия:

- (1) да представи във възможно най-кратки срокове прагове на Общността за етикетиране на семена;
- (2) да установи, в тясно сътрудничество с държавите-членки и със заинтересованите лица, най-добрите практики при мерките за техническо отделяне и въз основа на това да разработи насоки за мерки, съобразени с различните култури;
- (3) да засили използването на COEX-NET⁶ за обмен на информация относно разделянето на селскостопанските култури и мерките за поемане на отговорност, включително относно трансгранични проблеми във връзка със съвместното съществуване, както и за обсъждане на възможните решения, ако възникнат подобни проблеми;
- (4) да проучи заедно с държавите-членки възможните пътища за минимизиране на потенциалните трансгранични проблеми, свързани със съвместното съществуване;
- (5) да проучи възможностите за трайни решения, съобразени със законодателството на ЕС в области, в които селскостопанските структури и условията за земеделие са такива, че съвместното съществуване на равнище земеделско стопанство е трудно постижимо за дадена култура;
- (6) да засили европейската изследователска дейност по въпросите на съвместното съществуване, за да попълни текущите празноти в познанията и за да направи съществуващите изследователски постижения достъпни за държавите-членки.
- (7) да проучи различните национални системи за поемане на отговорност по отношение на тяхното прилагане в случай на икономически щети от смесването на генно модифицирани култури с култури, които не са генно модифицирани, включително и в трансгранични случаи; в тази връзка — да проучи конкретните компенсации и застрахователни схеми, разработени в държавите-членки;
- (8) да продължи да проучва, заедно с държавите-членки, дали трябва да бъдат предприети по-нататъшни стъпки към общи принципи относно съвместното съществуване.

Настоящият доклад прави преглед на действията на Комисията във връзка с пълномощията, дадени в заключенията на Съвета. Той също така прави преглед на

⁵ COM(2006) 104 окончателен и Работен документ на службите на Комисията:
http://ec.europa.eu/agriculture/co-existence/sec313_en.pdf

⁶ Мрежова група за обмяна и координация на информация относно съвместното съществуване (The Network Group for the Exchange and Coordination of Information concerning Coexistence).

прилагането до момента на национални и регионални мерки за съвместно съществуване, въз основа на информацията, предоставена от държавите-членки.

2. ПРАГОВЕ НА ОБЩНОСТТА ЗА ЕТИКЕТИРАНЕ НА СЕМЕНА

Директива 2001/18/ЕО дава възможност за освобождаване от етикетиране на партии семена, ако те съдържат следи от генно модифицирани семена, разрешени за използване в ЕС, които са под определен праг. В момента Комисията прави оценка на въздействието във връзка с установяването на подобни прагове за етикетиране за семена, която ще съставлява основата на бъдещ законодателен текст на Комисията. При изготвянето на предложението Комисията също така ще вземе под внимание Заключенията на Съвета относно ГМО от 5 декември 2008 г., според които такива прагове трябва да бъдат определени на най-ниските изпълними, пропорционални и функционални равнища за всички икономически агенти и трябва да допринасят за гарантирането на свободата на избора на производителите и потребителите както на традиционни, така и на биологични и генно модифицирани продукти.

3. НАСОКИ ЗА СПЕЦИФИЧНИ ЗА РАЗЛИЧНИТЕ КУЛТУРИ МЕРКИ ЗА СЪВМЕСТНО СЪЩЕСТВУВАНЕ, ТРАНСГРАНИЧНИ ПРОБЛЕМИ И РЕГИОНИ, В КОИТО СЪВМЕСТНОТО СЪЩЕСТВУВАНЕ Е ТРУДНО ОСЪЩЕСТВИМО

Комисията създаде Европейска служба за съвместно съществуване (ЕССС)⁷, чиято цел е да разработи специфични за различните култури документи за най-добрите практики във връзка с техническите мерки за съвместно съществуване. ЕССС също така ще проучи възможните пътища за минимизиране на потенциални трансгранични проблеми, свързани със съвместното съществуване, и ще подготви препоръки за области, в които селскостопанските структури и условията за земеделие са такива, че съвместното съществуване на равнище земеделско стопанство е трудно постижимо за дадена култура;

ЕССС се състои от Секретариат и технически работни групи за конкретните култури, в които участват технически представители на държавите-членки. Извършват се консултации със заинтересованите лица, по-специално чрез съответните консултационни групи, създадени от Комисията.

Първата техническа работна група на ЕССС се занимава с разработването на мерки за съвместно съществуване при производството на царевица. Очаква се тя да разработи документ за най-добрите практики за производство на царевица до 2010 г.

4. МРЕЖОВА ГРУПА ЗА ОБМЯНА И КООРДИНАЦИЯ НА ИНФОРМАЦИЯ ОТНОСНО СЪВМЕСТНОТО СЪЩЕСТВУВАНЕ (COEX-NET)

Мрежовата група за обмен и координация на информация относно съвместното съществуване на генно модифицирани, традиционни и биологични култури (COEX-NET) има за цел да улесни обмена на информация между държавите-членки и

⁷ <http://ecob.jrc.ec.europa.eu/>

Комисията относно съвместното съществуване. През 2006 г. се състояха две заседания на тази група, а през 2007 г. и 2008 г. — по едно.

5. ИЗСЛЕДОВАТЕЛСКА ДЕЙНОСТ НА РАВНИЩЕ ОБЩНОСТ ВЪВ ВРЪЗКА СЪС СЪВМЕСТНОТО СЪЩЕСТВУВАНЕ

Три изследователски проекта относно съвместното съществуване получиха подкрепа от Шестата Рамкова програма на Общността за научни изследвания. Проектът SIGMEA приключи през ноември 2008 г. Той проучваше времеви и пространствен генен поток от ГМО в Европа както в производствената система за култури, така и за семена, за да установи подходящи мерки за съвместно съществуване. Продължава работата по проектите TRANSCONTAINER и CO-EXTRA, като се очаква те да бъдат приключени през 2009 г.

През февруари 2006 г. Съвместният изследователски център на Комисията публикува доклад⁸, който анализира необходимостта и осъществимостта на промените в селскостопанските практики, за да се подsigури съвместно съществуване.

6. НАЦИОНАЛНИ СХЕМИ ЗА ПОЕМАНЕ НА ОТГОВОРНОСТ И КОМПЕНСАЦИИ ЗА ЩЕТИ, ПРОИЗТИЧАЩИ ОТ СМЕСВАНЕТО С ГМО

Смесване с ГМО може да доведе до намаляване на стойността на продуктите, които не са генно модифицирани, което би нанесло икономически щети на техните производители. Така например за засегнатия продукт може да бъде изискано да бъде обозначен като генно модифициран в съответствие със законодателството на ЕС, което може да доведе до по-ниска пазарна възвръщаемост.

Смесването със ГМО може също така да окаже специфично влияние върху биологичните продукти. Регламент (ЕО) № 834/2007 относно биологичното производство и етикетването на биологични продукти⁹ предвижда продуктите, за които съгласно законодателството на Общността се изисква етикетване поради смесване с ГМО, да не могат повече да бъдат продавани с етикетировка за биологични продукти.

Отговорността в случай на икономически щети в резултат на смесване с ГМО за култури, които не са генно модифицирани, е въпрос на гражданското право, което е в компетенциите на държавите-членки. Проучване по поръчка на Комисията¹⁰ показва, че всички национални юрисдикции осигуряват минимална защита при подобни щети съгласно обичайните условия на законодателството за непозволено увреждане. Повечето държави-членки не са променили условията на прилагане на общото законодателство за непозволено увреждане във връзка с конкретния случай на смесване с ГМО.

Въпреки това съществуват различия между държавите-членки по отношение на законодателствата за непозволено увреждане, което означава и че съществуват

⁸ [ftp://ftp.jrc.es/pub/EURdoc/eur22102en.pdf](http://ftp.jrc.es/pub/EURdoc/eur22102en.pdf)

⁹ ОВ L 189, 20.7.2007 г., стр. 1.

¹⁰ http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/external/liability_gmo/index_en.htm

различия в начина, по който ще бъдат разглеждани и удовлетворявани потенциалните искове във връзка със смесването с ГМО. Така например при системите на виновна отговорност се изисква доказателство за неправомерно действие или небрежност на ответника, докато при системите на обективна отговорност, решението не зависи от оценката на поведението на ответника. Някои държави-членки са въвели режими на обективна отговорност, които прилагат конкретно в случаите на щети, произтичащи от смесване с ГМО.

Освен това почти всички правни системи имат специфични правила по споровете между съседи, които също така могат да бъдат прилагани и в случая на икономически щети, произтичащи от смесване с ГМО.

Досега не е имало съдебни дела в нито една държава-членка, които биха могли да покажат прилагането на практика на различните правила от националните съдилища.

Изглежда, че понастоящем застрахователните пазари в ЕС не предоставят продукти, обхващащи рисковете, свързани със смесване с ГМО. В четири държави-членки обаче, за да бъдат отглеждани генно модифицирани култури, законодателно се изисква или може да се изиска въз основа на оценката на всеки отделен случай застрахователна гаранция или алтернативни типове финансови гаранции за потенциални икономически щети.

Някои държави-членки са създали фондове за компенсация при икономически щети в резултат на смесване с ГМО. Там, където са определени условията за плащания по схемата, фондовете се финансират посредством такса за отглеждане на генно модифицирани култури. Тъй като досега не е изплащана компенсация от нито един от тези фондове, не може да се каже дали събираните такси са подходящи, за да бъде избегнат както недостиг на средства, а оттук и рискът някои щети да не бъдат напълно компенсирани, така и прекомерно финансиране, което би довело до ненужни икономически тежести при отглеждането на генно модифицирани култури.

Досега нито една държава-членка не е докладвала за случай на икономически щети в резултат на трансгранично смесване с ГМО. По принцип въпросите на юрисдикцията при трансгранични случаи се решават чрез Регламента „Рим II“¹¹.

7. ПРЕГЛЕД НА МЕРКИТЕ НА НАЦИОНАЛНО РАВНИЩЕ ЗА СЪВМЕСТНО СЪЩЕСТВУВАНЕ

Към момента 15 държави-членки са приели законодателство отнасящо се специално за съвместното съществуване.¹² Още три други държави-членки са представили на Комисията проектозаконови в тази област. Комисията проверява съответствието на националните мерки за съвместно съществуване с правилата на вътрешния пазар съгласно Директива 98/34/ЕО за определяне на процедура за предоставяне на информация в областта на техническите стандарти и регламенти¹³.

¹¹ Регламент (ЕО) № 864/2007 относно приложимото право към извъндоговорни задължения (Рим II). ОВ L 199, 31.7.2007 г., стр. 40.

¹² AT, BE, CZ, DE, DK, FR, HU, LT, LU, LV, NL, PT, RO, SE, SK.

¹³ ОВ L 204, 21.7.1998 г., стр. 37. Проектомерките могат да бъдат получени от база данни с обществен достъп на следната интернет страница: <http://ec.europa.eu/enterprise/tris/pisa/app/search/>

Нито една държава-членка не е съобщила, че решава въпросите на съвместното съществуване с помощта на законодателни инструменти, но в някои държави-членки в близко бъдеще не се предвижда разработването на регулаторна рамка, тъй като се смята, че отглеждането на генно модифицирани култури на тяхна територия е малко вероятно.

В някои държави-членки компетенциите по въпросите на съвместното съществуване са на регионално равнище.

Тъй като в повечето държави-членки не се отглеждат генно модифицирани култури, все още не се изпълняват програми за наблюдение на прилагането и ефективността на законодателството в областта на съвместното съществуване. Съществуващите програми за мониторинг в някои държави-членки не показват отрицателни резултати, които се отнасят до неспазването на правилата за задължително съвместно съществуване или етикетирание.

Нито една държава-членка не е отбелязала, че действащите правила за съвместно съществуване са недостатъчни, за да се подсигури подходяща степен на разделяне между културите, които не са генно модифицирани, и културите, които са генно модифицирани. Държавите-членки не са се позовали на съдебни дела по въпросите на смесването ГМО с култури, които не са генно модифицирани, но има докладван случай във връзка с отглеждането на пчели.

Като изключим това, че някои държави-членки все още не са започнали да разработват подход за съвместното съществуване, всички държави-членки са направили консултации със заинтересованите лица за разработването на мерки за съвместно съществуване.

7.1. Информация, регистрация и процедури за обучения

Националните разпоредби за информирането на властите, трети страни и обществеността относно отглеждането на генно модифицирани култури се различават едни от други. Някои държави-членки изискват процедура за одобряване на отглеждането на генно модифицирани култури за всеки случай поотделно, докато други изискват земеделските производители само да уведомяват компетентните органи за отглеждането на генно модифицирани култури. Една държава-членка не поставя като условие отделната регистрация на отглеждането на генно модифицирани култури от селскостопанските производители.

В повечето държави-членки производителите на генно модифицирани култури трябва да информират своите непосредствени съседи, операторите, с които общо ползват селскостопански машини, собствениците на земята, върху която ще се отглеждат генно модифицираните култури, а в три държави-членки — и пчеларите в определен периметър около полето с генно модифицирана култура.

В общия случай обществеността се информира относно отглеждането на генно модифицирани култури чрез обществен регистър, който може да включва както подробна информация относно парцелите за отглеждане, включително лични данни за производителите и точното разположение на парцелите, така и само информация на най-общо равнище, напр. общата площ за отглеждане на културите в даден регион или административна област.

В някои държави-членки дистрибуторите на семена трябва да докладват продадените количества генно модифицирани семена и/или да информират селскостопанските производители относно действащите правила за съвместно съществуване. Понякога се изисква регистрация и за операторите, които се занимават с транспортирането, съхранението и пакетирането на генно модифицирани култури.

Някои държави-членки изискват от производителите на генно модифицирани култури да преминат през задължително обучение или да демонстрират достатъчно знания, за да могат да прилагат изискваните мерки за отделяне на ГМО от останалите култури.

7.2. Технически мерки за отделяне на ГМО от останалите култури

Повечето държави-членки са разработили такива мерки за съвместно съществуване, така че да предотвратят надхвърлянето на прага за етикетиране от 0,9 % за съдържание на ГМО в храни и фуражи. В същото време обаче някои държави-членки дадоха да се разбере, че се стремят към възможно най-ниски равнища за смесване с ГМО. Някои държави-членки вземат под внимание възможните бъдещи прагове за семена при стойности, различни от нула, което ограничава възможностите за смесване с други източници от несемемен произход и изисква по-строги мерки за отделяне.

Дванадесет държави-членки са приели мерки за отделяне за поне една култура. Пространственото отделяне като цяло се основава на изолиращи разстояния между площите с генно модифицирани култури и съседните площи, на които се отглеждат култури, които не са генно модифицирани, които обаче са полово съвместими. Изолиращите разстояния понякога могат да бъдат частично или напълно заменени с буферни зони между площите с генно модифицирани култури и площите с култури, които не са генно модифицирани, но са полово съвместими с генно модифицираните, и в които реколтата се събира и третира като генно модифицирана. В други държави-членки буферните зони са задължително допълнение към изискването за изолиращи разстояния. Две държави-членки разрешават възможността за използване на различни периоди на цъфтеж.

Някои държави-членки задължително изискват консултации между съседите, а в някои случаи и тяхното писмено съгласие за отглеждането на генно модифицирани култури, ако тяхната земя се използва за изолиращо пространство.

Видовете, за които досега са предприети мерки за отделяне на национално равнище, включват царевица, а в някои държави-членки и картофи, захарно цвекло, фуражно цвекло, пшеница и маслодайна рапица.

В шест държави-членки мерките за отделяне между генно модифицираните култури и площите с биологични продукти са по-строги в сравнение с мерките, които се прилагат за отделяне на площи с генно модифицирани култури и площи с традиционни култури. В други шест държави-членки прилаганите мерки за отделяне са равностойни. Някои държави-членки са разработили по-различни мерки относно площите, които се използват за производство на семена.

Различните държави-членки прилагат различни мерки за отделяне: например изолиращите пространства за производство на царевица варират в границите от 25 метра до 600 метра, когато става въпрос за отделяне от традиционна царевица, и между 50 метра и 600 метра, когато става въпрос за биологична царевица.

Една държава-членка изисква производителите на генно модифицирани култури да съблюдават изолиращи разстояния с оглед на установените места за отглеждане на пчели.

Във всички държави-членки производителите на генно модифицирани култури или операторите, които работят с генно модифицирани семена или генно модифицирана реколта, трябва да прилагат мерки за отделяне. От съседстващите производители на продукти, които не са генно модифицирани, може да се изиска да поемат някаква отговорност, само ако доброволно са се съгласили съвместно да прилагат мерки за отделяне. За съвместното съществуване при производството на семена в някои държави-членки се смята, че отговорност носят производителите на семена, а в други държави-членки — производителите на генно модифицирани култури.

Някои държави-членки дават възможност на операторите да се споразумеят помежду си дали да прилагат мерки за отделяне между своите площи, докато в други държави-членки отделянето е задължително във всички случаи.

Някои държави-членки са постановили правила за отделянето при различните конкретни операции (например сеитба, събиране на реколтата, операции след събиране на реколтата, транспорт, съхранение), докато други държави-членки са установили правила само за отделяне от съседните площи.

7.3. Ограничения относно отглеждането на генно модифицирани култури

Много държави-членки изискват специални процедури или забраняват отглеждането на генно модифицирани култури в защитени области (например области, включени в Натура 2000). Тези мерки не са свързани със съвместното съществуване и е необходимо да бъдат оценявани съобразно съществуващото законодателство на Общността.

Въпреки че някои държави-членки дават възможността за определяне на райони, в които поради социално-икономически причини може да бъде забранено отглеждането на генно модифицирани култури, такива райони все още не са определени. Комисията трябва да бъде уведомена за определянето на такива райони. При липса на уведомление мерките не могат да бъдат прилагани и следователно не могат да бъдат налагани на отделни лица. Някои региони в редица държави-членки обявиха, че на тяхна територия няма да бъдат отглеждани ГМО, но подобни декларации са от политическо естество и не представляват правнообвързваща забрана.

Други държави-членки дават възможност за определяне на райони, в които могат да бъдат отглеждани или само генно модифицирани разновидности на дадена култура, или само разновидности, които не са генно модифицирани, като определянето става въз основа на доброволните решения на всички селскостопански производители на съответната територия.

Четири държави-членки са забранили отглеждането на генно модифицирана царевица MON810 въз основа на защитните мерки, утвърдени в законодателството на ЕС за случаите на нови научни доказателства във връзка с оценката на безопасността на ГМО. В тези държави-членки в момента не е възможно отглеждането на генно модифицирани култури, тъй като за момента MON810 е единствената генно модифицирана култура, която може да бъде отглеждана за търговски цели в ЕС. Тези

мерки не са свързани със съвместното съществуване и се разглеждат съобразно процедурата, предвидена в законодателството на ЕС.

7.4. Административни разпоредби

Правилата за налагането и мониторинга на мерките за съвместно съществуване се прилагат от повечето държави-членки, които са разработили законодателство относно съвместното съществуване. В същото време обаче практическото прилагане на процедурите е започнало само в онези държави-членки, в които действително се отглеждат генно модифицирани култури.

Нарушаването на законодателството за съвместното съществуване е наказуемо в някои държави-членки, но не във всички.

7.5. Търговски опит с отглеждането на генно модифицирана царевица

Единствената генно модифицирана култура, която понастоящем се отглежда в ЕС, е генно модифицираната царевица MON810, която е резистентна към някои вредители от разред „Люспокрили“. Според данни, предоставени от държавите-членки, през 2008 г. MON810 е отглеждана в шест държави-членки (Чешката република, Германия, Испания, Португалия, Румъния, Словакия) върху обща площ от около 100 000 хектара, която представлява 1,2 % от общата площ в ЕС-27, засята с царевица през тази година. В същото време обаче в някои държави-членки отглеждането на генно модифицирана царевица представлява значителен дял от производството на царевица (например над 20 % в Испания).

Като цяло държавите-членки смятат, че тяхното законодателство в областта на съвместното съществуване не оказва сериозно влияние върху въвеждането на генно модифицирани култури от селскостопанските производители, но този въпрос трябва да бъде проучен допълнително. Тенденцията общо взето е към увеличаване на площите за отглеждане на генно модифицирани култури в седемте горепосочени държави-членки, като пет от тях са постановили задължителни правила за съвместно съществуване.

7.6. Трансгранични проблеми

Досега само няколко държави-членки са започнали преговори с други държави-членки за разработването на възможни мерки във връзка с трансграничните проблеми на съвместното съществуване. Няма документирані случаи на трансгранично смесване с ГМО.

7.7. Изследователски дейности на национално равнище по въпросите на съвместното съществуване

Много държави-членки са съобщили за изследователски дейности на национално равнище в подкрепа на разработването на мерки за съвместно съществуване. Изследователските дейности в тази област все още продължават в 13 държави-членки.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

От 2006 г. досега държавите-членки са отбелязали значителен напредък в разработването на законодателство в областта на съвместното съществуване. Това

разработване на законодателна рамка се движи успоредно на умереното увеличаване на площите, на които се отглеждат генно модифицирани култури. В същото време обаче производството на генно модифицирани култури е производствена ниша в ЕС, която за момента е заета само от един генно модифициран продукт за търговска употреба и която се характеризира с ограничени площи за отглеждане.

Въпреки че отглеждането на генно модифицирани култури в ЕС среща противоречиви обществени реакции, няма конкретни признаци, които да показват, че е имало практически затруднения при въвеждането на генно модифицирани култури в селското стопанство на ЕС. Тази оценка обаче се основава на натрупания досегашен търговски опит, който е сравнително ограничен. По-богатият практически опит в отглеждането от няколко години на генно модифицирани култури е ограничен в региони в няколко държави-членки.

Няма данни за нанесени икономически щети в резултат както на несъобразяване с националните правила за съвместно съществуване, така и в резултат на невъзможността самите правила да постигнат достатъчни равнища на отделяне между производството на генно модифицираните култури и производството на култури, които не са генно модифицирани. Програмите за мониторинг, създадени от държавите-членки, не показват недостатъци в действащите правила.

Подходите към съвместното съществуване, прилагани в отделните държави-членки, се различават що се отнася до административните процедури и мерките за техническо отделяне. Няма обаче убедителни доказателства, че различията в законодателната рамка са определящ фактор при избора на селскостопанските производители за това дали да отглеждат генно модифицирани култури или не. Други аспекти, които изглежда играят не по-маловажна роля, са наличието на подходящи пазарни структури за генно модифицираните продукти, регионални особености що се отнася до възможните предимства или недостатъци на генно модифицираните култури спрямо техните традиционни или биологични аналози, както и социални фактори, като например съседските спорове и унищожаването на полета. Важността на тези аспекти се илюстрира от хетерогенното пространствено разпределение на отглеждането на ГМО дори и при държави-членки с едни и същи правила за съвместно съществуване.

Различията, наблюдавани между различните национални мерки, могат поне до известна степен да бъдат обяснени с регионалното многообразие от агрономни, климатични и други фактори, които определят вероятността от смесването на ГМО с други култури. Необходимо е да бъде натрупан допълнителен опит, за да може да се направи пълна оценка на ефикасността на националните мерки за съвместно съществуване. Европейската служба за съвместно съществуване ще разработи насоки в тази връзка.

Въпреки че различните подходи към съвместното съществуване, които прилагат съседни държави-членки, биха могли да създадат трансгранични проблеми, на практика такива трудности не са срещани. Следователно засега изглежда няма нужда от разработване на специални мерки за трансграничните проблеми във връзка със съвместното съществуване.

Комисията не смята за уместно да разработва правни инструменти на равнище Общност, които биха могли да се наместят в националните разпоредби за поемане на отговорност за щети, причинени от смесването с ГМО. Както беше обяснено по-горе, голяма част от разнообразието в тази насока произтича от различията в действащите

национални системи за отговорност и обезщетения, които също така се прилагат и при други икономически дейности. Тези различия все още не са довели до необходимостта от хармонизация. Освен това различните юрисдикции на държавите-членки са развили специфични култури за подаване на искове и за компенсации. Създаването на единни правила за ограничения случай, който представлява смесването с ГМО, може да доведе до успоредно прилагане на различни режими за непозволено увреждане в рамките на една и съща държава-членка.

Като се има предвид очевидната липса на застрахователни решения за подобни щети, държавите-членки се насърчават да проучват мерки за улесняването на разработването на подходящи продукти от страна на застрахователите.

В много държави-членки все още продължават изследователските дейности във връзка с различните аспекти на съвместното съществуване, което показва необходимостта от допълнително развитие на научната база по въпросите на съвместното съществуване. В средносрочен план ще бъдат изискани допълнителни изследователски дейности във връзка с отделянето на продуктовете вериги на генно модифицираните култури от тези на културите, които не са генно модифицирани, и след портите на земеделските стопанства.

Оценката на най-добрия път за развитие по проблемите на съвместното съществуване трябва да отчете търговския опит на държавите-членки. Тя трябва да включва сериозна преценка на ефективността и ефикасността на прилаганите мерки и анализ на въздействието на националните мерки върху конкурентоспособността на селскостопанските производители и свободата на избора както на селскостопанските производители, така и на потребителите. Към момента няма признаци, че е необходимо отклоняване от подхода, основаващ се на субсидиарността, към съвместното съществуване и че е необходимо разработването на допълнителни мерки за хармонизация в тази област.

Комисията вижда необходимост от предприемането на следните действия във връзка със съвместното съществуване:

- при първа възможност Комисията ще направи оценка на икономическото въздействие относно установяването на потенциални бъдещи прагове за семена; Комисията ще предложи съответното законодателно продължение въз основа на тази оценка;
- Комисията ще продължи работата на COEX-NET за насърчаване на обмена с държавите-членки на информация относно съвместното съществуване във връзка с практическия опит и с резултатите от изследванията и мониторинга;
- съвместно с държавите-членки и в резултат на консултации със съответните групи заинтересовани лица Комисията ще разработи чрез Европейската служба за съвместно съществуване технически насоки относно специфични за различните култури мерки за съвместно съществуване;
- с помощта на рамковата програма на Общността за научни изследвания Комисията ще подкрепи по-нататъшните изследвания въз основа на ясно определени нужди, открити при настоящи и бъдещи инициативи;

- през 2012 г. Комисията ще докладва по проблемите на съвместното съществуване в държавите-членки въз основа на информация, предоставена от държавите-членки.